

4.3 Informativni let

Cilj Informativnog leta je da:

- Da učenik doživi nove do sada nepoznate utiske o letenju;
- Da se orijentiše u novoj okolini;
- Da se uveri da je ovo novo "vozilo" stabilno i da se može kontrolisati;
- Da se osmotre i procene reakcije učenika na let.

Na ovom prvom letu pre svega moramo da obezbedimo da se učenik oseća bezbedno i udobno. Poželjno je da atmosfera bude mirna bez jakog vetra i turbulencije. Izvršite predpoletni pregled jedrilice sa učenikom, pokažite mu šta treba da gleda, odgovorite na sva pitanja, konkretno bez ulaženja u detalje. Pomozite mu da uđe u kabinu i da se udobno smesti. Podesite sedišta, komande i veze. Uverite se da je učenik opušten.

U ovom letu nema potrebe da učenik prolazi ček listu (to ne oslobađa nastavnika od potrebe da on uradi istu). Pre poletanja, naročito ako je na vitlu, treba mu opisati kako će se jedrilica ponašati tokom poletanja i da je strmi ugao normalan kod vitla. Objasniti učeniku da ne drži komande sem ako mu ne kažemo da ih prihvati. Ispod 100 metara niukom slučaju ne treba da drži komande.

Treba napomenuti da može doći do pucanja sajle i da će se u tom trenutku instruktor da komanduje nos jedrilice naniže kako bi se održala brzina.

Tokom poletanja treba komentarisati šta se događa i pre promene položaja jedrilice ili otkračinjana najaviti šta će se desiti. Neophodno je da se učeniku pre izvršenja manevra kaže šta sledi.

Instruktor za vreme leta treba da vrši samo blage manevre, uz kratka objašnjenja funkcija komandi i značaja linije horizonta za ocenu položaja jedrilice. Na

pitanja učenika nastavnik će odgovarati kratko, koncizno i bez suviše upotrebe stručnih izraza.

Iznad visine 100 m treba reći učeniku da blago prihvati komande (to mu objasniti u toku pripreme – brifinga na zemlji) i da prati šta instruktor radi. Upotrebite sledeću frazu "Moje su komande ti prihvati i prati šta ja radim". Kada želite da ostavi komande recite "Moje komande – pusti".

Tokom leta pokazati učeniku karakteristične orjentire u okolini aerodroma. Zahtevati od učenika da pronađe aerodrom. Ukoliko imamo vremena ponoviti ovaj deo vežbe sa novim orjentirom u drugom smeru od aerodroma. Objasniti način osmatranja pre zaokreta. Akcenat staviti na osmatranje van kabine i ukoliko učenik uoči neki drugi vazduhoplov treba to da javi instruktoru.

Instruktor ne treba da prenese sve svoje znanje u tom prvom letu. Ako pretera sa objašnjenjima, većina će biti ignorisana ili pogrešno protumačena. Detaljna objašnjenja treba da budu data kada učenik ima dovoljno letačke veštine da ih razume i da može nešto da uradi po tom pitanju.

Objasniti kada smo u položaju niz vetar da ćemo posle trećeg zaokreta početi da koristimo vazdušne kočnice i da će to dovesti do povećanja buke i do stmižeg ugla planiranja što je normalno ponašanje jedrilice kod sletanja.

Sletanje izvodi instruktor uz lake komentare o startnoj liniji, potrebom za osmatranjem. Učenik ne treba da drži komande. Samo sletanje i dodir treba da budu što mekši i udobniji.

Sve vreme informativnog leta treba promatrati učenika da li se dobro oseća.

NAPOMENE ZA NASTAVNIKE

Izbegavati nagle manevre naročito sa smanjenim ili negativnim G silama. Negativni G mogu dovesti do toga da se učenik uspaniči. Pre leta upozoriti učenika da se drži za ramene veza a ne za komande.

Ukoliko je učeniku muka ili povraća odmah ići na sletanje. Instruktor treba da pripremi plastične vrećice u džepu kabine ali to ne treba unapred učeniku.

Upotrebu kamere ili foto aparata u toku leta od strane učenika treba izbegavati pošto mogu da dovedu do dezorijentacije i neugodnosti.

Informativni let treba uraditi po što mirnijem vremenu. Jak vetar i turbulencija na prvom letu mogu da uplaše učenika i dovedu da odustane od letenja. Ukoliko je učenik raspoložen i dobro se oseća može se jedriti ali treba izbegavati oštre zaokrete i nagle manevre. Delfiniranje nikako. Ograničiti let na 30-40 minuta maksimalno.

Ukoliko se učenik naginje u suprotnu stranu od zaokreta i/ili ima napete tetive na vratu pokušajte da ga relaksirate.

Instruktor posle leta treba da proceni da li je učeniku možda potreban još koji informativni let. Po završetku leta obavezno pitati učenika kada bi želeo ponovo da dođe na letenje i po mogućnosti zakazati termin.

Prvi let je uglavnom veoma konfuzan za učenike i jedini način da procenimo moć opažanja i motivaciju je da prodiskutujemo o tome šta je učenik uočio tokom leta, za vreme analize leta, kada se emocije slegnu.

Ovo je informativni let za potpune početnike. Preobuku letača iz drugih grana vazduhoplovstva (motorno letenje, paraglajderi, zmajari, padobranci...) je tema kasnijeg poglavlja ove knjige.